

TELEGRAFUL ROMANU

Nr. 70. ANULU XV.

Sabiu, in 31 Aug. (12 Sept.) 1867.

Telegraful este de două ori pe săptămâna: joi și Duminică. — Prenumeratul se face în Sabiu la expediția foiegi pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expediția. Pretul prenumerării pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ur pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei și pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și teri straine pe anu 12 pe ½ anu 6 fl. v. a.

Inseratole se platesc pentru intea ora cu 7. cr. sirul, pentru a doua ora cu 5½ cr. și pentru a treia repetare cu 3½ cr. v. a.

57 Sabiu 30 Augustu.

Diuarele unguresci din patria se ocupă într-o parte din urma și cu organizarea tierei său mai bine cu proiectul ministrului de justiția în privința acesta. E vorba după Kol. Közki ca ce să fia cu forurile de apel? și pune alternativa, ca său să fie de acele trei și deca unul în Clusiu, altul în M. Osorhei și altul în Sabiu, său numai unul pentru tota tierra — în Clusiu.

Ceea-ce ne interesează pre noi mai mult de astăzi din tota afacerea, ca diuariul pomenit afirmat în mai multe renduri, ca de dreptul istoric nu vrea să se departă. De alta parte din alternativă de mai susu se vede, că la casu candu și că fundul regiu să aibă unu foru apelatorial (Obergericht) pentru sine, atunci trebuie că tot trei națiunile regnolare dinainte de 48 să aibă unul. Nu scim cum să întelegemu aceste trei foruri; dară după alte premissă apoi ne temem, că acele voru și a se intelege asiă: unul să-l aibă magiară, lângă care se fia lipiti și românii în Clusiu; altul secund, lângă cari să fia lipiti și românii în Osorhei și alu treilea alu sasiloru lângă care se fia lipiti și românii, în Sabiu. — Cine împarte parte-si face e dis'a proverbului. Credeam însă că impartirea acesta poate să placa ori și cui, nouă românilor însă nu va să ne causeze vre-o mare bucurie.

Proiectul ministrului de justiția în privința acesta trebuie să aibă, deca nu alte considerații, terenul pre care se află și din punctul său de vedere să fia cautată și consecințe. Dacea însă e vorba a mai avé în privința acesta și alte considerații apoi trebuie să fie cea a economiei, care să poate imprenă cu cea a egalei indreptățiri: creandu-se unu foru apelatorial pentru tota tierra cu considerarea naționalităților române, magaro-secuie și sasesci de o potriva. Ileră deca aru iertă economia tierei trei foruri, atunci crezese pentru fia-care națiune unu foru, luându pre cea magaro-secuia intr'un'a.

Ideile moderne sunt frumoase. Din ele lucește de multe-ori idei sôrte splendide, precum egală indreptățire și alte de felul acesta; înse „spiritul voiesce, dară trupulu e debilu (slabu)“ dice scriptură și asiă se întemplă și cu egală indreptățire candu ea se prezentează de odată cu dreptul istoric înaintea omenilor, cari cu minte și cu anima suntu mai multu ai trecutului; egală indreptățire devine atunci o luna palida, cari începe să dispare înaintea sôrelui loru ce-lu vedu și-l cauta în dreptul istoric.

Ei! acăstă o facu strainii și acum să ne întrebăm ce se face la noi?

Se facu și la noi destule, pre cari pentru a nu înnoi durerile le trecemu cu vederea și pre cari le contragemu în aceea, ca o parte din noi, ferindu-se de actiunile acele, ce aru face onore ori cărei înțigintie, cauta în lucruri mici a fi mare și puternica.

Acestă e în vre-o căte-va trasuri activitatea la noi, carea se pare a nu avé alta de scopu decât a paraliza pre cei ce aru voi să lucre și mai tardi sa dică totu aceloră: eata ca a-ți adusu națiunea în nenorocire.

Amu pusu în cele de mai susu două imprejururi eterogene ună lângă altă și acăstă cu scopu, pentru că sa fia evidentu pentru ori și cine, ca în ce stadiu pressantu alu desvoltărilor constituționali ne aflăm și de alta parte cu ce lucruri se occupă o séma de puteri, cari aru fi chiamate ca lângă studiele loru facute să impreune o seriositate barbată, cu carea sa intempine ori ce asuprime ce aru voi a ne mai amenintă demnitatea națiunala.

Cătu pentru cestiunea dela care amu pornită noi dicem, că suntemu datori națiunei a fi cu luare apără la asemenea casuri și a nu le lăsa să treacă preste capetele noastre. În coloanele acestei foi amu atinsu în vre-o două renduri, nu de multu, și cestiunea împartirei tierei și a universităției naționale. La aceste ocazuni ne-amu pronunciato în inteleșulu principiului statorită în tota lumea civilisată, alu egalei indreptățiri, și pre lângă aceea, în inteleșulu reformelor ce trebuie să le aduca tempulu cu sine după cum se schimbă trebuințele unei tieri.

Din căt cetim și vedemus însă, nu putem să dicem ca se observă nici unul sau altul din aceste principii; ba pre lângă cele de mai susu ne vedemus constrinși a daugă ca nu scim, deca acei ce se alipeau asa strinsu de legile din 1848 se mai tinu de ele. Părările emise în publicu prin diuistica, facu pre omu a crede, cum amu observat și mai susu, că adoratorii acelor legi, le facu acum mai multe gauri și, în privința Transilvaniei, mai ca ne e tema, că dela legile din 1848 uniunistică ne vomu trezi, la cele tripartistice separatiste, unde fia-care din acele trei națiuni regnicolare de mai înainte, să aibă privilegile sele, numai națiunea română să remană fără nici unu capatai în patria propriă.

Pentru acum dară nu mai dicem alta decât atenție, energia și dreptate!

Evenimente politice.

Sabiu, 30 Augustu.

Incepându și de astă-dată cu delegaționile ne marginimă a spune că Pesti Napo vorbesce despre liniațamentele fundamentale a planului celu mai nou despre împartirea sarcinelor între ambe părțile imperiului în următori modu: Regimul va substerne bugetulu anului 1868 și din acestă se va vedea că erogatele comune, luându afară cametele dela detorile statului, facu 100 milioane. Din aceste 100 milioane aru luă Ungaria 28 procente, va se dica 28 milioane. Rubrică „detorii de statu“ va face 150 milioane și fiinduca o parte din camete trebuie să se platescă în argintu, 160 milioane, de unde 24 milioane nu se voru întrebuită la platire de camete, ci la amortisarea capitalului, asiă încătu pentru camete voru fi de lipsa 136 milioane. De aici se subtragă contribuțione de couponi 6 milioane; mai remainu dară 130 milioane. In sumă a căstă se cuprindu însă și cametele acelorui împrumuturi, cari pre Ungaria nu o interesează neci în unu modu, și asiă dela cele 130 milioane trebuie să se mai detrage 30 milioane pentru camete de acele, la cari Ungaria chiaru și din punctul de vedere alu eouităției nu poate să participe. Sarcină detorii în camete, ce aru venit a se împarti aru mai fi numai 100 milioane și aci se poftescă că noi sa luăm asupra-ne unu patrariu dintr'ensă a deca 25 milioane. Amu plătit asiă dară pre anulu 1868 53 de milioane. Trebuie însă a se mai luă în considerație inca o împregiurare.

„Dacea sarcină detoriei de statu, după subtragere subragendelor, face inca 130 milioane, din cari noi luăm asupra-ne 25 milioane, nu poate nimenea crede că ceci alătura parte a imperiului va luă asuprașii restulu intregu de 105 milioane. Va remaină dară la tota întemplarea o sumă, carea se va putea acoperi numai pre calea de împrumuturi nouă și asiă o parte din sarcină ce va rezulta de aici trebuie să o luăm și noi asupra-ne; său că sa se caute că acestu deficitu intregu să se acopere prin presă notelor de statu, — pre cătu se poate numi acestă o acoperire. Cele 53 de milioane s'ară pută immulti cu unu său două milioane. Acestă e planul deocamdata, care celu pulinu pentru anulu 1868 sa ordine taliter qualiter cestiunile flotante,

a căroru deslegare definitiva se va amană apoi numai pre vre-o căte-va luni. —

„N. Fr. Bl.“ în revistă politica spune că în unele cercuri se cogea la redeschiderea senatului imperial. Diu'a însă inoa nu e determinata.

Scirea că Carlos de Auersperg aru fi primită formarea unui cabinetu se deminte din mai multe părți. Acum însă însarcină fama pre Dr. Giskra cu o atare missiune; N. Fr. Bl. însă reduce prezenția Druii Giskra în Vienă numai la scirea despre redeschiderea senatului imperial, ieră despre însarcinarea cu formarea unui cabinetu pentru Transilvania nu scie meniuțată făia nimică.

Două lucruri au vînuit pe tapetulu opiniunii publice în Vienă acum de curendu și adeca: în o adunare de invetitori s'a pronuntiată despărțirea scolioi de biserică și de alta parte sa ventileza cestiunea concordatului totu cu mai multu interesu. Despre cestă din urma aflămu ca de Hübner va călători cătu mai ingrăba la România cu însarcinarea de a miscă pre curia la concesiuni și la o revisiune adanca a concordatului.

Nu scim încătu suntu basate pre adevărul telegramele din Salzburg și din Sobolci, ambe comitate în Ungaria, la Magyar Ujság, după care se afirma, că din numitele comitate s'au tramsu adrese de încredere lui Kossuth. Comitetul comitatensu din Sobolciu au declarat și censișcarea unui număr alu diuarului Magyar Ujság de ilegală. —

„Situation“ unu diuaru francesu surprinde lumea cu publicarea unui tratat de alianță oferită din partea Prusiei, Austriei. Acestu tratatul să-l fi oferit Bismarck Austriei inca înainte de întrevădere monachilor la Salzburg. Ide'a principală a tratatului se cuprinde în unu compromisu reciproc, în urmă căruia Prussia lasă libera acțiune Austriei în Orientu și cere, că Austria să lase mâna libera Prusiei în Germania. Austria cere în inteleșulu presupusului tratat că Prussia să respecte independența și suveranitatea principilor germani și teritoriile anexate afară de Schleswig-Holstein să le dea înapoi. Prussia să aibă asiă dară diplomiția și milită tuturor statelor germane cu dreptulu de a reprezenta Germania în afară. Cu condițiunile aceste aru intră totu statul de media-dă ale Germaniei în federalu și regele Vilhelm aru fi atunci recunoscut de Imperatru al Germaniei. — Diuarele din céri scătemu aceste adaugă și aceea, că tota scirea acăstă e o inventiune cetezată.

Diuariul de Geneva aduce sciri despre armări nouă în Francia și despre procurarea de proviantă și eai în catatmi forte batătoare la ochi.

Din Spania vinu sciri contradicătoare. Pre cando unele arata revoluționea în stadiul de a-si dă sufletulu, altele spunu că revoluționea crește și că dilele dinastiei bourbonice suntu numerate. Ide'a de a se uni tota peninsula iberica (Spania și Portugalia) sub Regele Portugaliei se dice că are siansele cele mai bune.

Evenimentul dela Rusciucu, despre carele amintiseră in vre-o căte-va cuvinte în nrulu trecutu, poate să tragă urmări grave după sine, în cari poate fi incurcata și Austria, pentru consulul c. r. austriacu au datu voia autorităților turcesci a persecută pe teritoriu austriacu (pe vaporul Germania) supusi straini. Consulul rusescu din Rusciucu și-a trase flamură; ieră regimul Serbiei a datu unu protestu asiă de energic, incătu sămena cu unu ultimatum. Ansă și-a luat'o dela nerespectarea passaportului serbescu la unul din cei doi ucisi (după altii la ambi) pre vaporul Germania. Mihatu Pasăria sa fia persecutat pre ucisii la o simplă denunțare a unui arméu din Brăila.

„Arcadi“ o naia grecă carea străpurtă voluntari munitiune și alte provante în Cretă și de acolo creștini fugariți de turci la a 24-a excursie fu stricata de naia turcescă „Izzedin“ la 20 Aug. n.

Din București aflăm ca ministeriul său prezintă să exprime, ca program' sea va fi căleasă de predecesorul său, adică va urma respectând legile etc.

Pentru înaintarea poporului.

(Capet)

E scis, ca școl'a populară e institutul public de cultivare a poporului, carea pre cîtu de neinsemnată apare la primă privire în asemănare cu alte institute mai înalte, ea totu este unul din cele mai momentoase institute la o nație, școl'a populară se ocupă cu primele dezvoltări și deprinderi metodice a puterilor omenești, precum și cu cultivarea preparatorie a acelor cognitii și abilități, ce parte su indispensabile pentru totu insulu (scrierea, cîtirea și computul), parte facu minimul din cultur'a generale receruta pentru clas'a poporului. Școl'a populară are de a se sprină pentru cultur'a fundamentală de creștin bună, carea e necesaria pentru ajungerea destinației temporarie și eterne; pentru cultivarea puterilor spirituale ale judecății prin instrucție și educatiune; mai încoło pentru înțărarea puterilor intru practicare moralității religiose, dără totu deodata și pentru perfectiunarea puterilor corporale. Scurt: școl'a populară are de problema propriă cultura umană; ea pune baza la edificiulă totă cultur'a, pre care base apoi fia-care poate sa edifice mai departe, alegându-si profesiunea, care-i va plăce și va fi în stare de a o purta. Școli bune populare su sorgentele a totă moralitatea, su fantană, din care curge necurmatu aderat'a putere de viață a poporului, biserică și familiei. Spiritul unei școli bune purcede dela învățătoriului bună, instrucție cultivate de spiritu poate purcede numai dela unu învățători cu spiritu cultivat; pentru ca elu nu mai în acel gradu poate influența cultivandu, în carele insusi și cultivat.

Chiamarea învățătoriului de a instrui și educă omeni e momentoasă și sublimă; și deca omul e creatur'a cea mai nobila, cea mai eminentă, atunci și instructiunea și educatiunea, atunci cultivarea omului e cea mai momentoasă afacere. Demnitatea învățătoriului depende dela împlinirea conșientioasă a chia-

poporului, precum și puterea statului. Acestu a-deveru lu cunoșcu Lord Brougham, candu eschiamă inca 1828 în parlament: „Invențatorul e dominatorul epocii noastre; alfabetul său e mai poternic, decât baionetul soldatului!“ Acestu e adeveru, demonstru și în tempurile mai prospete.

Chiamarea învățătoriului e momentoasă și sântă; dar și oficiul lui e greu. Detori' lui nu e numai că instructorul se instrue pruncii ce însemnă probitate, vertute, moralitate, ci că educatorul totu de odată trebuie să-si facă din ei omeni practicatori de acele virtuti, omeni probi, morali, religiosi, prudenti, apti pentru societatea în carea au de a intra. Diversitatea obiectelor, multimea loru, de cari trebuie să fia cunoșcatori; diversitatea discipulilor cu privire la etate, capacitate și temperament, preindu dela învățători diligentia continua, iubire și pacientie, precauție și inspecție prudente.

Acestea-su greutăți, ce stau în puterea învățătoriului de a le învinge și de a preveni defectele, ce aru rezultă din neglijența sa. Dinaintea unui învățători bună greutățile dispara și rezultatul dorit u face să-si uite ostenel'a. Potu insa sa fia alte pedeci, ce potu impiedica înaintarea unui poporu, a căroru delaturare nu sta în puterea învățătoriului nici a unui său altui, ci în colucrarea tuturor, și despre cari e de dorit că sa se delature pre incetul, pre unde se voru și afanda.

Atari pedeci suntu:

1. Unde localurile i-su prea strimate și necurălate, cătu pruncii nu au spatiu de săjunsu pentru a siede fără de a conturbă totu într'ună liniscea receruta pentru instrucție cu succesu; chiaru învățătoriului i-si perde totu curagiul de a-si putea imprimă detori'a după cuveninția. Școl'a e a două biserică; deci și trebuie să fia destul de mare, că sa poate încapă toti pruncii detori de a frecuentă școl'a; școl'a cu curațenia și liniscea trebuie să servescă de mustă pruncilor pentru totă viață.

2. Unde prin comune nici ca se află școli, adică nici edificiul, nici învățători; ce poate sa fia atât din micimea comunei, cătu și din negligența ei, respective acelor incredintati cu condură ei.

3. Destul de mare pedeca e acea impregiurare, deca pruncii detori de a frecuenta școl'a, nu o frecuenta său nici decât său forte putină și neregulat. În atare impregiurare castigul nu e nicăi, și deca nu se astringu parintii a-si trămite pruncii la școală prea usor se nasce în poporul nepreceptoriu judecata falsă, ca școl'a nu e pentru elu, ci pentru in-

velitoriu, pre care elu e șatoriu a-lu tiné; și de aci, pre unde nu suntu salarii lipsate, interesandu-se putin de școală, și alegă de învățătoriu pre celu mai estinu, apoi de cuaificatiunea lui putină i-pesa.

4. Totu piedeca însemnata e și acea imprejurare; ca mulți cu posessiune în comună, adică în locu nascuti, umbra și primescu oficiul învățătorescu numai că unu mijloc de cascig bună, că sa-si poată mai bene purtă economia sa, ear la împlinirea detoriei sale cugetă atâtă cătu se nu poate da nime, ca nu a fostu învățătoriu.

5. Un'a piedeca foarte însemnata poate să fia și aceea, deca învățătoriul are defecte multe morale și intiesuale. Arogantia, nesubordinatunea, respingerea a ori ce învățători bune, ambitiunea despotică în școală, un'a purtare nedemnă, scandalosă, nesciuntia, lenea, neabilitatea, neconsiderarea conștiințelor învățătoresci, cari contribuesc fără multă la cultivarea mai departe pedagogica a învățătorilor; aceste și alte defecte tăte demuestra că nu e în stare de a corespunde chiamărei.

6. Nu numai ca împedeca pre învățătoriul dela împlinirea conșientioasă a oficiului său, dar chiaru nu se potu rezolvi a primi acăstă sarcina, acăstă afacere salutară omeni apti de a o purta și a aresta progresu din cauza aceea, ca nu potu să ésa, sa traiescă după ostenel'a sa în școală. Învățătoriul trebuie să traiescă pentru școală, dar apoi se ai și cu ce trăi după ea! Cu ce si va tiné famili'a, deca va avea? cu ce să-si crește pruncii, ce venitoru va speră pentru ei? Aci cauta să dé și după altu cascig, ca ce vede, ca după școală, după ostenel'a sa nu poate viață, și cautandu-si alte ocupări școl'a ramane indereptu și progresul inca si cauta locul.

S. T.

Riu Sadului 23 Augustu. Onorata Redacție! In nr. 66 alu „Tel. Rom.“ sub rubric'a „Conferinție învățătoresci Sabiu 9 Augustu“, ceteam ca în sedintă a trei a punendu-se la rendul său întrebarea: „În ce armonie se află respectivele autorități scolare cu învățătoriul“, învățătoriul din comună nostra Ilie Vladu aru fi reportat ca Preotul nostru, pentru că sa poate pune pre fiul său învățători cercă alu delatură pre densulu (Ilie Vladu) neavandu nici unu dreptu la acăstă.

Subscrisea Eforia scolară în interesul adevărului se simte indatorată a marturisii în publicu, ca pre învățătoriul amintit mai susu carele se află acum de cinci ani în comună și pre Mărgă aceea e

FOLIORA.

Despre poesi'a română.

II

Condiția ideală a poesi'i.

(„Convorbiri literare“)

(Urmare din nr. 59.)

Si aci, că în tăte cehiunile ce se referă la natur'a limbii, poesi'a populară ne poate servi de modelu. Citămu că exemplu frumos'a poesi'a din Romani'a mica Oltule, Oltetiule.

Oltule, Oltetiule!

Secă-ti'aru piraele,
Sa crășea dudaele,
Sa trece cu picioarele.

Oltule, riu blasphematu,
Ce vîi asiā turburatu?
Ce te repedi că unu smeu?

Si-mi opresci pre Nitilu meu!
Schimba-ti, schimba-ti apele,

Slabesc-te virtejele,
Sa-ti vedu petricelele,

Sa trăcea fetițele,
Sa le speli picioarele,

Eaca neic'a! — Nu e neic'a!

Ca de-aru fi venită neicuția,
L'aru fi cunoscută leicuția.

Bine, bine, nu e neic'a!

Ventule, du-te de-i spune,
Ca zabavele nu-su bune,

Ca Floric'a duce dorulă

Si i-a 'ntielenu' ogorulă.

Nino Nitilu baete,

Ce faci lelea sa te-astepte?

Busuioculă a negrită,

Rosmarinu-a 'ngalbenită'

Lelea plângă, se jelesce,
Nimeni n'o mai ingrijescă,
Vino Nitile baete,
Ce faci lelea sa te-astepte?

In tăta poesi'a nici unu diminutivu nu este naturalu său fortat din cauza rimei. Petrele—fetele s'ară fi rimat mai bine decât petricelele—fetele, de-si amendoue nu suntu rime curate; și neic'a—leic'a eră o rima totu asiā de buna că neicuția—leicuția. Diminutivele suntu dura aci nu mai desmierdări populare.

O alta regula negativa ce se poate învelia din același punctu de asemănare între poesi'e și passiune, este: că poetul să nu-si injosescă obiectul. Dispozitivul poetică se înaltă preste sferă de tăte dilele; poetul trebuie să o mențină la acăstă înaltă și să nu o cobore într'o nivelă inferioară. Cea mai mare atenție merită în acăstă privință alegera cuvintelor; unu singuru cuvintu comună este în stare a uide totă impresiunea frumosului, și acăstă cu dreptu: fiindca o asemenea injosire din partea poetului probă, că eră insusi lipsită de entuziasmul poetic pre care aru voi sa-lu descepte în noi. St vis me flere, dolendum est prium ipse tibi, dice Horatiu in epistol'a sa cătra Pisoni.

lubeam cu fragede o juna pentru care
Viéti'a mi-asi fi dat'o; dar vai! o amu perduțu!
Sa fiu iubită de dens'a doream cu infocare,
Dar tó' a mea sperantia că ventulă a perită.

O cătu parea de dulce sublim'a i sarutare
Eramu nebunu de dens'a, nu mintiv, o amu iubită, etc.

Me costa c'am perdu'to, me costa pân' la viață, etc.

Ce asunetu me stârnesce

In a noptii grea tâcere?

Mama buna, en privescă

Cine alin' a mea durere? etc.

De cand n'avuiu convenire
Cu tine, frumosă dina,
Anim'a mea, de perire
Nu-mi resare di senina.

Angerulu vietiei mele:
Tu esti frumosă dieitia!

Tu intre superări grele
Alu meu limanu, porumbită!

Amor'u pieptu sbocotescă
Si poftescă doftorie,

Dar nimic nu-i folosescă

Făr tu! — ori cine sa vie,

etc.

Se intielege de sine, că injosirea este ceva relativu. Totul aterna dela nivel'a pe care te pui. Cutare cuventu este permisul intr'o poesi'a populară, fiindca acăstă incepe cu espressiuni ordinare și apoi se înaltă în sferă poetică; pe candu acel'a-si cuventu în mijlocul unei versificări distinse injosesc și ucide frumosulu. Farmecul poesiilor populare e distanță relativa între ideile de rendu, care servescu de fondu și între subit'a nobletă de simțimentu, care strabate și se înaltă peste densele *). Din contra poesiile cele reale de salonu au unu fondu de cuvinte alese, de simțimente cu pretensiunea de a fi destinse, și deodata din înaltimă loru artificială te arunca cate unu cuventu în injosirea de tăte dilele, care acum ti pare indoită de comuna.

Unei poesi'i populare i este permisul a dice:

Frundia verde de pipera!

Déca nu e unu misteru

Ca esci Dumnediea in ceru,

Da-mi si mie ce i-li ceru;

Ca nu-ti ceru vr'unu lucru mare

Sa-ti fia cu superare,

*) De aci se spieca profundă impressiune, ce produc scenele populare din dramele lui Shakespeare, cu totu cinismulu loru.

ginerele Preotului nostru, singrulu Parochu in comună, nu s'a incercat nimenea alu delatură din comuna. Totul e, ca vediendu esori'a, ca densulu incepe a fi mai lasatoriu fatia cu ciamarea sea, de cum eră mai inainte, l'a dojenit, ca déca nu se va indreptă se va vedé silitu a-si caută pre călile cuvenite altu investitoriu. Acést'a insa s'a făcut din partea subscrisei esorie si nu din partea Preotului;

ceea ce ne rugâmu a publică in colonele sti-matului diueriu „Telegraful Român“ la cea mai de aprope ocasiune, pentru că sa se delature ori-ce prepunere asupr'a Parochului nostru, ca aru lucră in contra prescriselor mai inalte in afaceri scolare.

Esoiri'a scolei comunale

Sierbu Hódrea.

Vasili Bogdanu.

Stanu Muntoiu.

Ioann Cândea.

Principalele române unite.

Cetim in Romanulu unu articulu intitulatu : „Diuarul serbescu „Vidovdan“ din carele este-tragemu urmatorele :

„Numai de Serbu Românu n'a avut neci odata a se plange; numai contr'a Serbului n'a avut neci odata a luptă; numai Serbii au remas statornici in simpatie loru pentru Români.“

Aceste suntu cuvintele unui scriotoru din Bucuresci, vorbindu de Români si de Serbi. Aceste cuvinte suntu confirmate de istoria la ori care pagina a ei si prin documente irecusable.

Acestu faptu lu luâmu că punctu de plecare alu cugetărilor nôstre si care le n'cepem pru următoare cestiune insemnata.“

Dupa acést'a face o espunere istorica, dupa carea autorulu articulului i-si pune urmatoreau intrebare :

„Dar positiunea nostra actuale ?

Acesta positune este astfelu incâtua inemicii naturali ai Serbiloru nu suntu amici Romaniloru, si inemicii loru suntu si ai nostri, totu cu aceeasi inversiunare. Este totu acel elementu său mai bine, suntu totu acele elemente cari continu intr'ensele germanulu de veninu pentru ambele state ale Dunarei de josu. Si se insemnâmu bine ca acesta ostilitate ei n'au meritat'o de locu ; acesta ostilitate s'a declarat contr'a nostra pentru doriamu sa ne pastrâmu beatinsa individualitatea nostra naturala, precum ne-a dat'o Ddieu, si pentru santeu desculu de tari pentru a o mantine contr'a ori căruia

inemicu. Ei suntu toti inemicii nostri pentru suntu nedrepli si pentru ea desperéza de a puté se atinga scopulu loru pe calea justitiei.

Ei bine, aceste raporturi nu suntu de natura a face că ori-ce patriotu serbu sa fia amicu natural si prin acést'a amicu credinciosu alu poporului român? Si pre de alta parte nu trebuie sa se inspire ori-cărui român ce si iubesc patri'a unu interesu sinceru pentru ori-ce se atinge de serbi? Da, fără indoieala. Positiunea nostra este astfelu incât trebui sa ne ajutâmu unu pro altii din tóte puterile nôstre déca voimu sa esistâmu si sa sunu liberi.

Comunitatea de interese vitali, stabilita de Provedintia intre cele döue națiuni autonome pre tîrmurii Dunarei de josu, eata caușa solidaritatiei nôstre in trecutu, si, totu de odata garantia nostra pentru tempii viitori. Nici o passiune nu ne stimulează, si passiunea singura aru putea turbură simtimentele nôstre cele pure. Noi nu avem alta aspirație decâtua aceea de a face sa reinvia tóte drepturile nôstre neprescriptibile, si aceste drepturi suntu identice pentru serbi si pentru români.

Sa constatâmu dara ca faptulu pusu inainte de scriitoriu român, se prezintă cu totul natural, si precum nici odata in trecutu serbii n'au făcutu nedreptate româniloru asemenea nu le voru face nici in viitoru.

Câile nôstre suntu acelesi ; sa urmâmu acele cai unindu-ne puterile, si dreptulu nostru va fi curonatu cu cele mai frumose flori ale succesului.

Natur'a epocii actuale, logic'a trecutului, nevoie nôstre in venitoru, totu ne legă unu de altii cu nesce legature ce nu se potu destinge, intr'o solidaritate sincera si solida.

Vomu castigá victoria in hoc signo.“

Varietati.

(+) Excelenta Sea Archeiscopulu si Metropolitulu gr. cat. Alessandr'a Sterc'a Silutiu, dupa-cum vedem din telegramele Gazelei si Concordiei, au reposat Sambat'a trecuta la 6 ore diminetia. Immormentarea dupa acelesi sciri a fostu Marti diminetia la 10 ore. Fia-i tieran'a usiora !

* * * Unu emisu ministerialu va esî cátu de currendu dela ministeriulu de justitia, prin carele se va scote din vigore regulamentulu ce a esistat pâna acum in privint'a aduocatilor si se va concede purtarea libera a advocatiei, dupa normele ce esistu in Ungaria. (Tel. la Hr. Ztg)

* * * A legeri pentru dieta. In Mociu s'a realesu Iosifa Hosszu de deputata la diet'a din Pest'a cu 366 voturi. Contr'a candidatu a avut pre Inczedy.

* * „Hrm. Ztg.“ spune in döue renduri ca s'a inceputu siedintiele consistoriale la Metropoli'a gr. or. Siedintie consistoriale se tinu si preste anu insa aceste ce se tinu acum suntu ale consistoriului apelatorialu, care este alu dieceselor tinatore de metropoli'a intréga si cari se deosebescu de ale consistoriului diecesanu.

* * „Sieb. Bl.“ in o corespondintia originala din Bucuresci amintesce intre alte, ca in dñarie francesc se afla alusuni cari nutrescu scirea, ca Roman'a se va dá Austriei dreptu compensatione.

* * Tribunale superioare. „Kol. Közl.“ vorbindu in mai multi articuli asupr'a elaboratului ministeriului de justitia despre procedura cea noua unguresca nu se multamesce cu döue tribunale superioare in Transilvani'a, la Muresiu Osiorheiu si Sabiu. Arata disproportiona cea mare, candu unu teritoriu de 165 mile a fundului regiu cu 306,851 suslete sa aiba unu foru apelatorialu pentru sine, pre candu 872 mile a cu 1.567,682 suslete sa aiba ierasi numai unu foru apelatorialu. K. K. recunoscere dreptulu istoricu alu fundului regiu de a ave unu foru deosebitu in afaeri de procese, intru cátu oficialii i-si voru trage lefile din cass'a loru naturala ; déca insa acesta se platescu de statu, atunci apoi e unu pre-judetiu, pentru ca dupa usulu celu vechiu nu numai teritoriu comitatensu, dara si celu alu scaunelor secuiesci si avé forulu seu deosebitu pentru instant'a a döua. De cum-va vrea ministeriulu a respecta la organisare dreptulu istoricu atunci sa institue nu döue ci trei tribunale superioare si adeca unulu in Clusiu, altolu in M. Osiorheiu si alu treilea in Sabiu. Nu se potu trei, atunci sa se institue numai unulu pentru Transilvani'a.

* * * Emissari. „K. K.“ se certa cu „G. Trans. pentru emissari rusesci si celu dintâi afirméza, ca si acum umbla prin tiéra doi, speréza, ca se voru prinde si se va pune capetu agitatunilor loru. Déca suntu său nu suntu emissari prin tiéra nu o putem sci ; amu avut insa ocazie a vedé pre ómeni parte de aici din tiera, parte din tiéra invecinata (Roman'a) impedeceati in afacerileloru pâna candu s'a constatatu identitatea loru. Aru fi forte neplacutu, candu ómenii nostri, cari au atâte afaceri in tierile invecinate aru fi prinsi sub cuventu de emissari unguresci său austriaci si impedeceati de

Neci nu ceru vr'o bogatia

Cá sa-ti fia cu mania :

Ci-ti ceru pe draguti'a mea,

Care m'am u iubitu cu ea

Din vers'ta copilarésca ,

Din colib'a parintésca.

Frondia verde flori de socu !

Bata-lu crucea de norocu ,

Ca totu umbla in gropi dandu

Si nu da la toti pe rendu.

Unii cere bogaties,

Elu le da dragutie-o mia :

Unii cere flori de crini,

Elu le da manunchi de spini.

Nu mai e norocu in lume,

Si-a perduto si elu de nume !

Cá in nescari vii icone

Totu tînutul u revedeamu !

Óre lasá-m'a crud'a sorte

Sa te mai calcu pán la mórt'e!

Dar la ultimulu gradu de injosire s'a coborit u unu scriotoru , a cărui versuri cuprindu exemple miraculose pentru totu ce este neierat in poesia. Ne marginim a estrage pentru casulu nostru câteva renduri din o balada a sea, intitulata :

Triumfulu amorului.

In natur'a tóta totulu reposá
Pâna si chiar gârla in alb'a sea;
Numai o copila singura veghiá
Si'n tacerea noptii astfelu ea cantá :

Canta, ca este orfana si ca numai prin onore
póte sa dobândescă pe „Costica“.

Insa in feréstra bate óre care,
Numai decâtua Lis'a sufla 'n luminare.
Totu intra'n tacere. Unu glasu mangaiosu
In liniscea noptii vibr'armoniosu:

— Eu suntu, Eliso, nu te spari,
Ean aprinde lamp'a, sa vedu fat'a ta,
— A! tu esti, Costica? — Eu, angelulu meu,

Si acceptu deasera sub balconulu teu.

— Frumósa purtare ! Bine siede, dieu !
Sa siedi tóta nóptă sub balconulu meu,

— Ci ia lasa gumi'a, date iute josu,
Si da-mi e guritua, angelu radiosu !

— Sa-ti dau o guritua, pe ferésta, eu?
Nu me cunosei inca Domnisorulu meu.

Eu mi tînu parol'a pe care ti-amu datu,
Dupa cunumia sa-li dau sarutatu:

— Dar neci eu parol'a, Liso, n'am uiatu,
Ci da-mi o guritua, căci amu inghetatu,

etc.

— Dami o sarutare, o Elis'a mea,

Si ti juru, ca maue tu esci sóli'a mea !

— Fapte! fapte! fapte ! căci de juramentu

Si de vorbe grase pré satula suntu,

etc.

— Adio Eliso ! me ducu sa me 'necu ...

Adio ! vedi insa unde-i laculu secu...

etc., etc

Resultatul este ca a döua dt Costic'a so insora cu Lis'a.

Cine aru fi credutu ca asemenea plătitudine de mahala sa se imbrace vre-o data cu vestimentulu poesiei ?

Si sfîndu ca amu vorbitu de „Costica“ si de „Lis'a“, sa mai considerâmu unu altu periculu de injosire alu poesiei : numele proprii. In poesiele epice cu fundament istoricu numele proprii suntu in mare parte impuse poetului ; nu le pote nici evita nici alege. Dara ele in asemenea casuri nu strica impressiunea poetica : faptul , ca suntu istorice, le da óre-care nobletia de vechime si le redica preste sfer'a comuna. Insa in poesii lirice numele proprii suntu pericolose. Unele potu trece, d. e. Elen'a pote din amintirea anticitatiei Grecesci, Mari'a pote din causa ca este purtatul de o fintia venerata a religiunei crestine etc. Dara cele mai multe injosescă poesi'a, aducendu aminte mai intâi lectorului cutare său cutare persoña forte prosaica si comuna, care pôrta acelasi nume.

Dar de ce, felită Asia cruda esci,
De-alu teu lonica

Nu compatimesci?

Imi dicea-i odata, imi aducu aminte,
Cu o voce dulce, ce deltu me 'ncanta:

Te iubescu, iubescu, Costica, te iubescu serbante,
Si nu-ti ceru nemic'a decâtua man'a ta!

Dómane cătu e de frumosa
Lisisor'a mea !

Si cătu e de dragostea
Candu me uitu la ea

(Va urmá.)

*) Muntele de lângă Brasiovu.

la afacerile loru comerciale si economice. Prin atari represalii aru suferi si putinul negotiu ce-lu avemu in afara si unu numaru mare de platitorii de contributiuni aru fi adusi la sapa de lemn.

* * Depesile telegrafice ajunse din Occidente vestesc ca Imperatii Napoleonu si Iosef s-au ocupat mult de Principatele Dunarei la intrevederea ce au avut la Salzburg.

* * Intre Ord'a si Alb'a-Iuli'a s'a aflau in dilele trecute, cu ocazionea sapaturilor ce se facu pentru cladirea drumului de feru, mai multe lucruri forte interesante, pre locul unde s'a estinsu odiniora alu doile mai mare municipiu romanu, Apulu. E o paguba mare pentru sciintia ca zacu atatea vistierii pretiose sub pamantu daru si din cate s'a desgropatu pana acum la ocazione, audim si ceteiu si in alte foi din patria ca multe pretiose au trecut prin manile unor omeni interesati numai de castig privata si asiua vase si alte lucruri de aur si de argintu precum si monete a intrat in topitora unui si altui pentru ca sa se presaca in aur si argintu de vendutu. Cetim totusi ca o scafa pentru sacrificie s'a pututa mantu. Scaf si de argintu si din unele urme se vede ca a fostu suflata cu auru. Forma esteriora a scafei asigura referintele ca aru face onore ori-carui argintariu din dilele nostre candu aru sci sa fureasca unu vasu ea acesta. Marimea si de vr'o trei policari in diametru si are o marginie resfranta, a carei resfranta face vre-o trei pana in patru lini. Innaltimea e mai de cinci patrarii policari. Margininea (budi'a) e infrumsetata cu figuri de ochi de bon struiti unulu intr'altulu. Pre paretii ce se angusta spre fundu se vedu in reliefu atribute de ale agriculturii si pescuitului mestecate cu multe forme de paseri. Pre langa scafa acesta s'a mai aflatu si monete in pretiu de 140 si sunatori. Monetele aceste pre 500 la numaru infalziseaza regentii dela Drusu pana la Adrianu in situ neintreruptu. Se mai asta printre monetele aceste si de cele ale Lucillei si Faustinei, si alte obiecte de taoleta si de trebuintele casnice; intre cele d'antaiu obiecte de osu de elefantu. In apropierea cortului claditorilor drumului de feru s'a aflau altarie votive statute de diei pagani, inscriptiuni si caramidi mari de strade, dupa cum se obicindau romanii ale face. Multe din aceste obiecte si-au luat drumulu catra ministeriu la Pest'a.

* * Reuniunea pentru cultura si strugurilor s'a fundat si inca pre actiuni in Turd'a. O octune costa 50 fl. v. a. Chiamarea reuniei va fi a introduce in tiéra februarile cele mai bune si mai alese de struguri in tiéra, asiua incat si vii mai mari intregi sa aiba viti de cele mai nobile.

* * In Ulior'a a nascutu o muiere la 6 septembrii dupa cununia, doi prunci si o prunca. Unul dintre copiii acestia a murit inca nascendu, ceialalti doi vre-o cateva dile mai tardiu. Mam'a copillor e sanetosa.

* * De la gimnasiul gr. or. de Suceava primiramu programul, care porta titlul: "Programm des griechisch-orientalischen Gymnasiums in Suceava für das Schuljahr 1867." Din acestia reproducem: Urmatorii sura professori in anul scol. decursu (numele-i arata cari suntu romani) 1) Dr. Iosef Marek, 2) Iohann Kriz, 3) Aug. Klimpfinger, 4) Dr. Blas. Knauer, 5) Jos. Rohmoser, 6) Dem. Isopescu, 7) Const. Andreviciu, 8) Ioann. Beldeanu, 9) St. Nosiewicz, 10) Ieron. Munteanu, 11) Marianu Nagel, 12) Erasm. Neuburg, 13) Tar. Lucyk, 14) Iab. Krepka. — Studinti au fostu la finea anului in cl. I. 48 (intre cari 18 romani) — cl. II. 41 (16 rom) — cl. III. 36 (18 rom.) — cl. IV. 34 (15 rom.) — cl. V 35 (17 rom.) — cl. VI. 23 (15 rom.) cl. VII. 19 (6 rom.) — cl. VIII. 10 (4 rom.). Cei de alte nationalitati suntu in ordinea prima nemti, apoi armeni, poloni, ruteni, si evrei (dara evreii figurau sub nationalitatea nemtiasca.) De-si precum vedem, romani suntu in majoritate, totusi e desproprietate, caci aru trebuia sa fie si mai multi considerandu majoritatea absoluta a locutorilor romani din acesta tiéra. La instructione limb'a nemtiasca occupa unu locu ce nu lu merita intr'unu institutu zidit din fondulu religios, in adeveru se tine socot'a si de limb'a romana, dar deplinu se va putea introduce numai cu intrarea noilor professori indigeni gr. or. dintre cari unii acum si facu studiile la universitatea Vie nei. — Fondulu religios imparte 15 stipendie

(6 cate 120 fl., 8 cate de 84 fl.) eara din funda-tiunea comunelor si a proprietarilor ce dau doane stipendie cate de 50 fl. la doi teneri: Rudolf Lewandowski si Eduar Brand. (Comune romane si proprietari romani, si totusi in fundatinneea loru nici unu romanu). „Albin'a.“

* * Scola a 2-a romana, insintiata in Octombrie 1866, in Bell'a (Macedonia), a facutu unu mare progresu, caci intr'unu asa de scurtu tempu acesta scola numera preste 30 de elevi asarai de cati-va preoti cari au invietiatu an este romanesce. Acestia dovedesc pana la evidenta desvoltarea simbolismului de nationalitate in pepturile romanilor de preste Dunare si gubernul impreuna cu nationalitatea este in totu dreptulu a se felicit pentru marele si frumoselle resultate ce au obtinutu pana acum. Guvernul M. S. Sultanului nu va avea de catu a se felicit la renduluseu, caci a datu inalt a sea protectiune, desvoltare si culturii Macedono-Romanilor. (Monitorul).

* * Diu'a o nomastica a lui Kosuth s'a serbatu in anul acesta in Czeleged cu mare entusiasm. In biserica reformata de acoala s'a celebrat si unu servitii ddieescu solemnul in onoarea numelui lui Kossuth petrecut de sunetul clopotelor si alu traserilor. Sera a fostu jocu si cantecu sub ceriul liberu unde nu lipsira aclamatiunile: eljen Kossuth Lajos.

* * Se scie ca unspre-dieci mii de pesci cu acu trameze guvernului Romanu, s'a prinsu de autoritatile unguresci si s'a opris sub cuventul ca aceste arme aru putea fi destinate a astia o miscare insurectuala in Transilvania. Eata rezultatul celu mai netedu alu incercarilor copilaresci ale partidei dela putere cu tramitera in Transilvania a copillor spre a lucra la serosulu si marele planu de Pan-Romanismu. Mosturi Rosie cari se trecu la Passagiul Romana!

Cu acesta ocazione audim dela unu compatriotu, venit de curendu din Vien'a, ca Princepele Cuza, basandu-se pre vechiele sele relatiuni cu c. Andras, presedintele ministerului ungurescu, a facutu mai multe incercari langa densulu cu scopul de a dobandi radicarea secuestrului pusu pre armele romane.

Voda Cuza s'a facutu advocatul Romanilor in dreptulu loru si a amintit u cu acesta cont. Andras servicie numerose si eminente ce facuse elu in tempula domniei lui la unu mare numaru de emigrati unguri.

Fiindu astfelu, speram ca adunarea nu va mai avea nevoia a pune in budgetu cheltuila cu unu agentu alu tierei la Vien'a. „Tr. Carp.“

* * Anunciu importantu. Unii din DD. autori romani au intielesu ca numai autori de opere literarie voru participa la marea adunare a autorilor romani; se face dara cunoscutu ca toti cati au produsu, ca autori, ori-ce opere in limb'a romana, fia pre campia literaturei, fia pre aceea a sciintielor si a artelor frumose, voru participa la acesta adunare nationala de autori romani.

Comitetulu provisoriu.

NB. Sa se grabesca toti autori a ne comunicare liste cu operele luate ca sa potem anuntia mai ingraba convocarea adunarei. „Natiunea.“

* * (Morale de fulgeru) Parochulu din Kreindorf, comitatulu Edinburgului, I. Steinbacher se grabea in 22 Augustu pre la 7 ore sera a ajunge catra casa. Venea dela campu. Pre cindu mai avea vre-o suita de pasi pana sa ajunga a casa si se asta tocma la punctul celu mai inaltu nu departe de unu siru de arbori, atunci fiindu o tempestate forte mare, unu fulgeru tunatoriu se desearca si rumpe trunchiul unui arbore, fara de ai vatem a verfulu, dara a omorit si pre numitulu preotu, carele tocma paraseste sirulu arborilor. Omeneii ce se astau in apropiere a alergatu indata sa veda ce s'a intemplatu unde a cadiut fulgerulu si acolo asta pre preotulu loru, pre care-lu credeau mai intai dupa vestimentele cele trentuite de unu cersitoriu, returnata pre spate si mortu. Inainte de tote iau stinsu vestimentele ce luase flacari. Cercetandu trupulu, a astutu in verfulu capului, unde era putinu plesingu o rana carea semanu cu o taiatura; urechile negre perulu parlitu si dedesuptulu urechilor rane de arsura; picioarele inca erau negre si ca impuscate de alie mici. Vestimentele erau formalu daraburite si pela-

ri'a asemenea rupta era animata de unu arbore. Se vede ca esplosiunea a fostu forte mare.

Nr. 14—2 Concursu

Care se deschide spre intregirea statiunei vacante de invatatoriu la scola populara gr. er. din comun'a Talmacelu, in Scaunulu Sabiuului.

Cu acesta statiune suntu impreunate urmatorele emolumente:

- a) in bani gata pre anulu scolaru 120 fl. v. a.
- b) cortelu liberu langa scola.
- c) lemne sociale de ajunsu, si
- d) gradina de legumi langa scola.

Doritorii de a ocupa acestu postu invatatorescu, voru avea a indiestra petitiunea loru concursuala timbrata dupa cuvintia, cu atestatu de boala cu atestate cumca au absolvutu cu sporiu bunu gimnasiulu de josu, si cursulu Pedagogicu in Institutulu nostru Archidiecesanu in Sabiu, apoi despre purtarea sea politica si morala, si despre servitiul seu de pana acum, precum, si despre deplin'a deprindere, in tipiculu, si cantabile biserice noastre gr. res. apoi acea petitiune, pana la 14 Sept. a. c. st. v. sa o asterna la subserisulu Inspectoru districtual de scole, spre urmarea mai incolu. Sabiu 26 Aug. 1867.

Ioann Panoviciu
Protopopu si Inspect.
de scole.

10—1 Concursu.

Pentru postulu de invatatoriu la scola populara gr. or. din Orasul Alba—Iuli'a cu care suntu impreunate urmatorele emolumente:

- a) salariu pentru anulu scolaru 140 fl. v. a.
- b) quartiru liberu, si
- c) 4 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupa acestu postu invatatorescu, au a-si tramete documentele timbrate si francate la subserisulu pana in 15 Septembre a. c. st. v. documentandu:

- 1) ca suntu de religiunea gr. or.
- 2) ca au absolvutu 4 clase gimnasiale, cursulu pedagogicu cu succesu bunu; sa scia limb'a ungara si germana,
- 3) ca scia tipiculu bisericei noastre, si cantaretii bunu;
- 4) sa aiba atestatu despre purtările loru morale si politice.

Alba—Iuli'a 28 Augustu 1867.

Alesandru Tordasianu
Adm. Prot. gr. or. albei-
Iuliei si Inspect. scol.

Nr. 15—1 Citatiune edictala.

Angelu N. Teclu din Brasovu, de legea gr. or., carele tocmai candu fi debuitu sa-si dea responsulu seu la actia de procesu divortiale a socii sele Revec'a Th. Moldovanu totu din Brasovu de relegea gr. or., s'a facutu nevediutu, asiua incatul din lun'a lui Maiu 1866 nu se scie unde se asta, este prin acesta citatu, ca in terminu de unu anu si o dt, dela datulu presinte, sa se infatisiedie inaintea forului matrimoniale aici subscrise, caci la din contra se va decide divortulu cerutu de soci a sea si in absentia lui.

Brasovu 26 Augustu 1867.

Forulu matrimoniale alu Tractului protopopescu I. alu Brasovului.

Iosifu Baracu
Protopopu.

Bursa de Vienn'a.

Din 30 Aug. (11 Sept.) 1867.

Metalicele 5%	57	65	Act. de creditu	183	50
Imprumut. nat. 5%	66	60	Argintulu	121	25
Actiile de banca	685	Galbinulu		5	90